

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Norrbottenin lääninhallitus

30.4.2015

Lapin ELY-keskus, 2.10.2014, Lausuntopyyntö ehdotuksesta Tornionjoen tulvariskien hallintasuunnitelmaksi, sekä
Norrbottenin lääninhallitus, 16.3.2015, 10707-2014, Ehdotus Haaparannan tulvariskien hallintasuunnitelmaksi

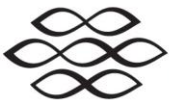
LAUSUNTO EHDOTUKSESTA TORNIONJOEN JA HAAPARANNAN TULVARISKIEN HALLINTASUUNNITELMIKSI

Suomalais-ruotsalaisen rajajokisopimuksen (91/2010) 2§:n mukaan sopimuksen tarkoitus on sovittaa yhteen vesienhoitoalueella ohjelmat, suunnitelmat ja toimenpiteet, jotka ovat tarpeen vesien tilalle ja kestäväälle käytölle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi, ottaen huomioon osapuolia sitovat kansainväliset velvoitteet ja yhteisön oikeus. Tulva- ja ympäristövahinkojen torjunta sisältyy samaan sopimuksen artiklaan. Sopimuksen 4§:n mukaan sopimuspuolten viranomaiset ovat keskenään yhteistyössä pyrkien siihen, että laaditaan yhteisiä ohjelmia ja suunnitelmia sopimuksen 2§ 1 kappaleessa määrätyn tarkoituksen toteuttamiseksi. Lisäksi sopimuksen 10§:n mukaan rajajokikomission tulee vahvistaa tai hylätä ehdotukset vesienhoitoaluetta koskeviksi ohjelmiksi tai suunnitelmiksi.

Tulvariskien hallintasuunnittelun vastuuviranomainen Suomen puolella on Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Rovaniemellä (ELY-keskus). Ruotsissa yhteiskuntasuojelu- ja valmiusviranomainen (Myndighet för samhällskydd och beredskap, MSB) vastaa suunnitelmista yhteistyössä Norrbottenin lääninhallituksen kanssa.

Tornio ja Haaparanta ovat merkittäviä tulvariskialueita. Molemmille kunnille on laadittu erilliset tulvariskien hallintasuunnitelmat. Valmistelu ja kuuleminen suunnitelmista on tapahtunut eriaikaisesti, mikä on vaikeuttanut yhteensovittamista jossain määrin. Tehokas rajanylittävä yhteistyö ei ole ollut mahdollista koko valmisteluajan osalta johtuen tulvariskien hallintasuunnitelmaa valmistelevan henkilöresurssin väliaikaisesta puuttumisesta lääninhallituksesta. Haaparannan suunnitelma on ollut saatavissa ruotsiksi, tiivistelmä myös suomeksi. Tornionjoen suunnitelma on ollut saatavilla suomeksi, tiivistelmä ruotsiksi sekä pohjoissaameksi.

Lapin ELY-keskus, Norrbottenin lääninhallitus, MSB, Lapin pelastuslaitos, Haaparannan kunta, Tornion kaupunki ja suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio ovat järjestäneet yhteisiä kokouksia tietojen vaihtamiseksi ja suunnittelun yhteensovittamiseksi 2013-2015 aikana. Suomen ja Ruotsin suunnitelmien laatijoiden ja komission välillä on välitetty tietoa valmistelun aikana. Yhteistyö suomalaisten ja ruotsalaisten alueellisten viranomaisten kanssa on toiminut kohtuullisen hyvin.

Paikallisella tasolla osallistuminen rajan ylittäviin tulvariskien hallintaa koskeviin kokouksiin ja –kuulemismenettelyihin on ollut ajoittain heikompaa.

Suunnitelmissa näkyy kansallisia eroja tavoitteiden tai tulvaskenaarioiden osalta, sekä pienempiä eroja painopistealueiden määrittelyssä, joskin nämä kattavat jokseenkin samat aihealueet. Toimenpiteiden luokittelut vastaavat toisiaan. Tornionjoen suunnitelmassa on mainittu Tornionjoen säännöstely (s. 56) toimenpiteenä, jolla on kuitenkin suuria toteuttamisen esteitä. Tämän toimenpiteen toteutettavuus-kohtaan on syytä lisätä, että Ruotsissa Tornionjoki on ympäristökaaren 4. luvun 6§:n mukaan suojeltu kaikelta vesivoiman rakentamiselta. Joki on nimetty kansallisjoeksi (Prop. 1992/93:80) osana Ruotsin kansallista perintöä ja nimetty erityisenä kohteena suojeltujen jokien joukossa.

Suunnitelmien ja ohjelmien yhteensovittaminen valuma-alueella sekä tulva- ja ympäristöonnettomuuksien ehkäiseminen ovat vuoden 2010 rajajokisopimuksen keskeisenä tarkoituksena. Komissio toteaa, että rajajokisopimusta tai sen merkitystä tulvariskien hallintasuunnitelmien yhteensovittamisessa ei ole kuvattu Tornionjoen suunnitelmassa. Lisäksi sekä Haaparannan että Tornionjoen suunnitelmiin tulee lisätä rajajokisopimuksessa kansallisten viranomaisten tehtäviä ja yhteistyötä kuvaava osuus (rajajokisopimus 4§).

Rajajokikomissio haluaa painottaa, että viranomaisten hallinnon eri tasoilla, paikallisesti ja alueellisesti tulee parhaalla mahdollisella tavalla mahdollistaa Suomen ja Ruotsin välillä solmitun sopimuksen toteutuminen yhteensovittaen tulvariskien hallintasuunnitelmia ja suunniteltuja toimenpiteitä yhteistyössä. Rajanylittäviä kysymyksiä ovat mm. pohjoisen tulvavallin korotus (mukana sekä Haaparannan että Tornionjoen suunnitelmassa) ja esim. mahdollisuuksien kartoittaminen juomaveden toimittamiseksi Haaparannalle Tornion verkostosta (Haaparannan suunnitelmassa) jotta voidaan turvata puhtaan juomaveden saanti Haaparannalla pintavesilähteen tulvatilanteessa. On syytä myös yhteistyössä käydä läpi valvontatoimet jätevedenpuhdistamon toiminnan turvaamiseksi tulvatilanteessa. Haaparannan puhdistamossa käsitellään sekä Haaparannan että Tornion yhdyskuntajätevedet.

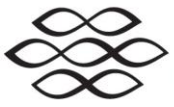
Tornionjoen vesienhoitoaluetta koskettaa erilaisten alueellisten haasteiden ohella pohjoisilla alueilla ennusteiden mukaan voimakkaasti vaikuttava ilmastonmuutos. Näihin haasteisiin tulee erilaisilla tulvasuojelun ja varautumisen toimenpiteillä rajan molemmin puolin pystyä vastaamaan ihmisten terveyden, infrastruktuurin, luonnon ja ympäristön suojelemiseksi.

Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio hyväksyy näillä huomioilla ehdotukset Tornion ja Haaparannan tulvariskien hallintasuunnitelmiksi.

Britt-Marie Häggberg
puheenjohtaja

Timo Jokelainen
varapuheenjohtaja

Virve Sallialmi
Sihteeri

SUOMALAIS-RUOTSALAINEN
RAJAJOKIKOMISSIO

TIEDOKSI

Maa- ja metsätalousministeriö
Miljö- och energidepartementet
Myndigheten för samhällskydd och beredskap
Tornion kaupunki
Haaparannan kunta